

عنوان پژوهش: حکمرانی محیط زیست و همکاری منطقه‌ای: ضرورت‌ها، چالش‌ها و راهکارها

مقدمه

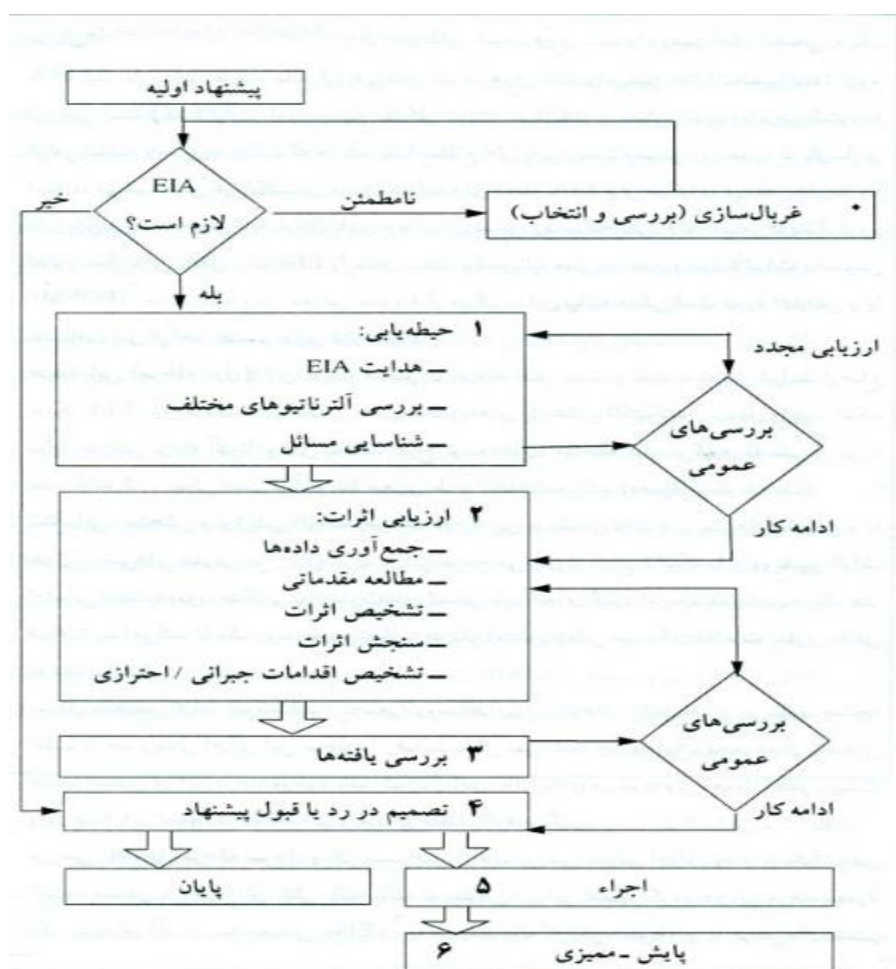
با سلام و عرض ادب خدمت حضار گرامی. بسیار خرسندم که در این نشست مهم با موضوع "حکمرانی محیط زیست و همکاری منطقه‌ای" در خدمت شما هستم. اهمیت این موضوع در عصر حاضر که با چالش‌های فزاینده زیست‌محیطی در سطوح محلی، ملی، منطقه‌ای و جهانی روبرو هستیم، بیش از پیش آشکار شده است. تخریب محیط زیست، از بین رفتن تنوع زیستی، تغییرات اقلیمی، آلودگی هوا و آب، و بسیاری دیگر از مسائل زیست‌محیطی، نه تنها سلامت و رفاه جوامع بشری را تهدید می‌کند، بلکه بر صلح و امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی نیز تأثیرگذار است. این چالش‌ها، مرزهای سیاسی را نمی‌شناسند و برای مقابله با آن‌ها، همکاری و هماهنگی بین کشورها در سطوح مختلف، به ویژه در سطح منطقه، امری ضروری است.

برای ورود به بحث، لازم است تعاریف مختصری از مفاهیم کلیدی ارائه شود. منظور از "حکمرانی محیط زیست" (Environmental Governance) مجموعه‌ای از قوانین، مقررات، سیاست‌ها، نهادها، و فرآیندهایی است که برای مدیریت و حفاظت از محیط زیست در سطوح مختلف (محلی، ملی، منطقه‌ای و جهانی) به کار گرفته می‌شوند. حکمرانی محیط زیست شامل طیف گسترده‌ای از اقدامات، از تدوین قوانین و مقررات زیست‌محیطی تا اجرای برنامه‌های حفاظتی، نظارت بر عملکرد صنایع، و مشارکت دادن مردم در تصمیم‌گیری‌های زیست‌محیطی است.

"همکاری منطقه‌ای" (Regional Cooperation) نیز به تعامل و هماهنگی بین کشورهای همجوار یا واقع در یک منطقه جغرافیایی خاص، به منظور دستیابی به اهداف مشترک در حوزه محیط زیست اشاره دارد. این همکاری می‌تواند اشکال مختلفی داشته باشد، از تبادل اطلاعات و تجربیات تا اجرای پروژه‌های مشترک و تدوین توافقنامه‌های منطقه‌ای. همکاری منطقه‌ای به دلایل مختلفی از جمله ماهیت فرامرزی بسیاری از مسائل زیست‌محیطی، وابستگی متقابل اکولوژیکی و اقتصادی کشورها، و ضرورت استفاده بهینه از منابع، اهمیت ویژه‌ای دارد.

علاوه بر این، "دیپلماسی محیط زیست" (Environmental Diplomacy) به استفاده از ابزارهای دیپلماتیک برای حل مسائل زیست‌محیطی فرامرزی و تقویت همکاری‌های بین‌المللی در این زمینه اشاره دارد. دیپلماسی محیط زیست شامل تلاش‌های دیپلماتیک دولت‌ها برای مذاکره و دستیابی به توافق در مورد مسائل زیست‌محیطی، شرکت در کنفرانس‌ها و نشست‌های بین‌المللی، و استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی برای پیشبرد اهداف زیست‌محیطی است.

توجه: به مراحل یا فازهای صفر الی ۶ توجه کنید.

در این نشست، تلاش خواهیم کرد تا ضرورت‌های همکاری منطقه‌ای در حکمرانی محیط زیست، چالش‌های پیش روی این همکاری، نقش دیپلماسی محیط زیست در تسهیل و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، و در نهایت، راهکارهای عملی برای تقویت این همکاری‌ها را مورد بررسی قرار دهیم. هدف، ایجاد درک عمیق‌تری از این موضوع پیچیده و چندوجهی، و زمینه‌سازی برای اقدامات مؤثرتر و هماهنگ‌تر در سطح منطقه است.

بخش اول: ضرورت‌های همکاری منطقه‌ای در حکمرانی محیط زیست

همکاری منطقه‌ای در حکمرانی محیط زیست، یک انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت است. این ضرورت ناشی از عوامل متعددی است که در ادامه به برخی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌شود:

- **ماهیت فرامرزی چالش‌های زیست‌محیطی:** بسیاری از مهم‌ترین مسائل زیست‌محیطی، از جمله آلودگی هوا و آب، تغییرات اقلیمی، از بین رفتن تنوع زیستی، بیابان‌زایی، جنگل‌زدایی، و مدیریت منابع آب، از مرزهای سیاسی فراتر رفته و تأثیرات منفی خود را بر کشورهای همجوار نیز گسترش می‌دهند. برای مثال، آلودگی رودخانه‌های مشترک، مانند رودخانه‌های دجله و فرات، می‌تواند حیات میلیون‌ها نفر را در چندین کشور تحت تأثیر قرار دهد. گرد و غبار ناشی از بیابان‌ها، می‌تواند هزاران کیلومتر طی کند و باعث مشکلات تنفسی و کاهش دید در کشورهای دوردست شود. تغییرات اقلیمی، با افزایش دما و تغییر الگوهای بارش، می‌تواند منجر به خشکسالی، سیل، و طوفان‌های شدید در مناطق مختلف شود. مقابله با این چالش‌ها نیازمند رویکردهای مشترک و هماهنگ در سطح منطقه است، زیرا یک کشور به تنهایی قادر به حل آن‌ها نخواهد بود.

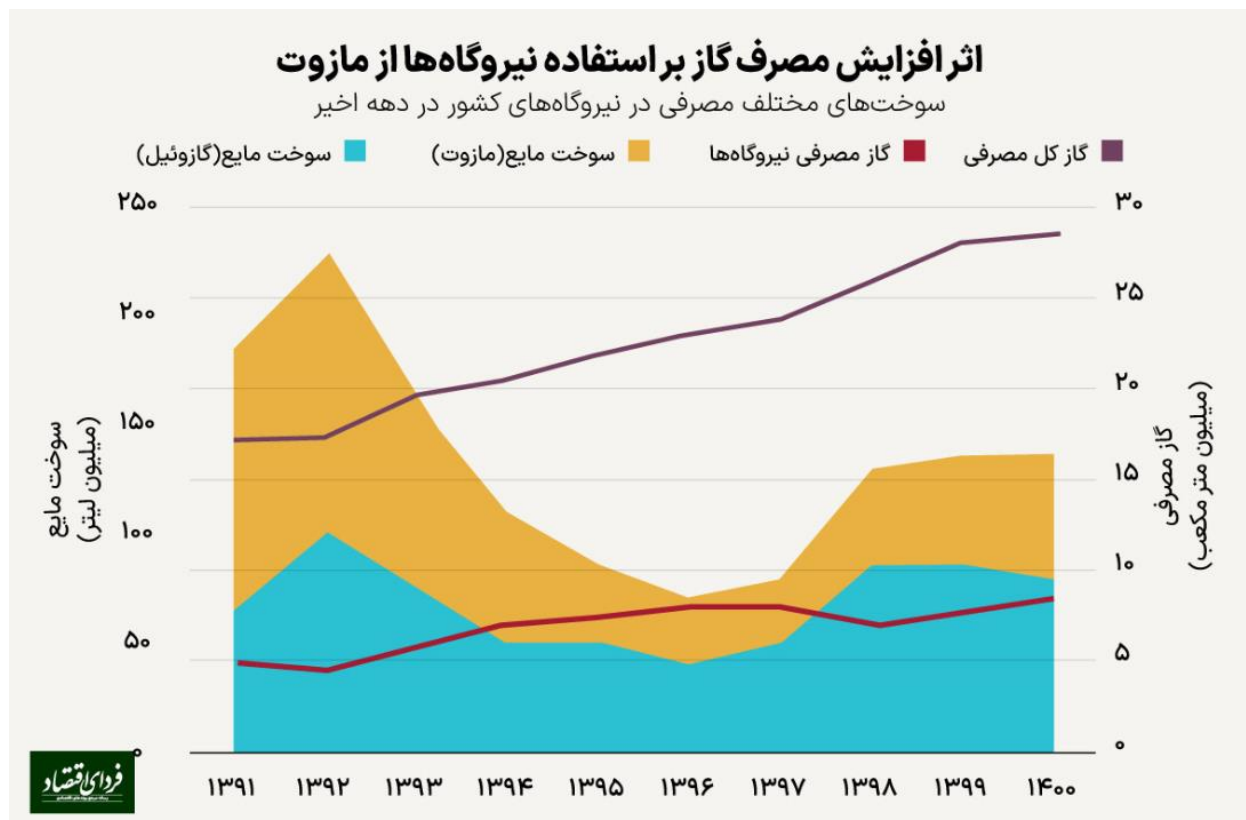

- **وابستگی متقابل اکولوژیکی و اقتصادی:** کشورهای یک منطقه اغلب از نظر اکولوژیکی و اقتصادی به یکدیگر وابسته‌اند. اکوسیستم‌های مشترک، مانند حوزه‌های آبریز، جنگل‌ها، مناطق دریایی، و مناطق کوهستانی، منافع اقتصادی و اجتماعی مشترکی را برای کشورهای منطقه فراهم می‌کنند. برای مثال، جنگل‌های بارانی آمازون، که در چندین کشور آمریکای جنوبی گسترده شده‌اند، نقش حیاتی در تنظیم آب و هوا، حفظ تنوع زیستی، و تأمین منابع معیشتی برای جوامع محلی دارند. مدیریت پایدار این منابع نیازمند همکاری و توافق جمعی است، زیرا بهره‌برداری ناپایدار از آن‌ها در یک کشور می‌تواند تأثیرات منفی قابل توجهی بر کشورهای همجوار داشته باشد. به طور مشابه، بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی، مانند کشاورزی، شیلات، و گردشگری، به سلامت و پایداری اکوسیستم‌های منطقه‌ای وابسته هستند، و همکاری منطقه‌ای می‌تواند به حفظ این اکوسیستم‌ها و تضمین منافع اقتصادی بلندمدت کمک کند.
- **صرفه جویی در منابع و هزینه‌ها:** همکاری منطقه‌ای در زمینه محیط زیست می‌تواند منجر به صرفه‌جویی قابل توجهی در منابع مالی، فنی، و انسانی مورد نیاز برای مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی شود. به اشتراک گذاشتن دانش، تجربیات، و فناوری‌های نوین، و اجرای پروژه‌های مشترک، می‌تواند هزینه‌ها را کاهش داده و اثربخشی اقدامات را افزایش دهد. برای مثال، ایجاد یک شبکه منطقه‌ای برای پایش آلودگی هوا، می‌تواند به کشورهای عضو کمک کند تا هزینه‌های مربوط به خرید و نگهداری تجهیزات پایش را کاهش دهند و از تخصص یکدیگر بهره‌مند شوند. به طور مشابه، اجرای پروژه‌های مشترک در زمینه توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، می‌تواند به کشورهای منطقه کمک کند تا به منابع مالی و فناوری بیشتری دسترسی پیدا کنند و سریع‌تر به اهداف خود در زمینه کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای دست یابند.
- **تقویت صلح و ثبات منطقه‌ای:** همکاری در زمینه مسائل زیست‌محیطی می‌تواند به عنوان یک عامل اعتمادساز و بستری برای همکاری‌های گسترده‌تر در سایر زمینه‌ها، از جمله زمینه‌های سیاسی و اقتصادی، عمل کند. مدیریت مشترک منابع طبیعی، مانند منابع آب، و مقابله با تهدیدات زیست‌محیطی، مانند آلودگی و تغییرات اقلیمی، می‌تواند از بروز تنش‌ها و اختلافات بین کشورها جلوگیری کرده و به تقویت صلح و ثبات

در منطقه کمک کند. برای مثال، همکاری بین کشورهای همجوار در زمینه مدیریت منابع آب رودخانه‌های مشترک، می‌تواند به کاهش احتمال بروز درگیری بر سر این منابع حیاتی کمک کند و زمینه‌ساز همکاری‌های بیشتر در زمینه‌های دیگر شود.

بخش دوم: چالش‌های پیش روی همکاری منطقه‌ای در حکمرانی محیط زیست

همکاری منطقه‌ای در زمینه حکمرانی محیط زیست، علی‌رغم ضرورت‌ها و مزایای فراوان، با چالش‌های متعددی روبرو است که می‌توانند مانع از تحقق کامل اهداف آن شوند. برخی از مهم‌ترین این چالش‌ها عبارتند از:

- **تفاوت در اولویت‌ها و ظرفیت‌ها:** کشورهای مختلف در یک منطقه ممکن است اولویت‌های توسعه‌ای و زیست‌محیطی متفاوتی داشته باشند. برخی از کشورها ممکن است توسعه اقتصادی را در اولویت قرار دهند، در حالی که برخی دیگر حفاظت از محیط زیست را مهم‌تر بدانند. همچنین، ظرفیت‌های مالی، فنی، و نهادی کشورها برای مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی و مشارکت در همکاری‌های منطقه‌ای ممکن است بسیار متفاوت باشد. برخی از کشورها ممکن است از منابع مالی و فناوری پیشرفته برخوردار باشند، در حالی که برخی دیگر با کمبود منابع و محدودیت‌های فنی مواجه باشند. این تفاوت‌ها در اولویت‌ها و ظرفیت‌ها می‌تواند مانعی بر سر راه توافق و اجرای برنامه‌های مشترک باشد، زیرا کشورها ممکن است در مورد اهداف، روش‌ها، و میزان مشارکت خود دیدگاه‌های متفاوتی داشته باشند.

- **مسائل سیاسی و امنیتی:** وجود اختلافات سیاسی، تنش‌های مرزی، و مسائل امنیتی بین کشورهای منطقه می‌تواند همکاری‌های زیست‌محیطی را تحت تأثیر قرار داده و یا حتی متوقف کند. بی‌اعتمادی و عدم تمایل به همکاری با کشورهای رقیب یا متخاصم می‌تواند مانع از پرداختن مؤثر به مسائل زیست‌محیطی مشترک شود، حتی اگر این مسائل منافع مشترک همه کشورها را تهدید کند. برای مثال، در مناطقی که درگیری‌های مسلحانه یا تنش‌های سیاسی جریان دارد، همکاری در زمینه مدیریت منابع آب یا حفاظت از تنوع زیستی ممکن است به دلیل نگرانی‌های امنیتی یا عدم تمایل به همکاری با طرف مقابل، با مشکلات جدی روبرو شود.

- **ضعف نهادهای منطقه‌ای و سازوکارهای اجرایی:** در بسیاری از مناطق، نهادهای منطقه‌ای قوی و کارآمد با اختیارات و منابع کافی برای تسهیل و هماهنگی همکاری‌های زیست‌محیطی وجود ندارد. سازمان‌های منطقه‌ای موجود ممکن است فاقد قدرت تصمیم‌گیری لازم باشند، یا از حمایت سیاسی و مالی کافی برخوردار نباشند. همچنین، سازوکارهای اجرایی و نظارتی ضعیف می‌تواند اثربخشی توافقات و برنامه‌های مشترک را کاهش دهد، زیرا کشورها ممکن است تعهدات خود را به طور کامل اجرا نکنند یا از اجرای آن‌ها سر باز زنند.
- **عدم مشارکت کافی ذینفعان:** عدم مشارکت فعال و مؤثر تمامی ذینفعان، از جمله دولت‌ها، سازمان‌های غیردولتی، بخش خصوصی، جوامع محلی، و سازمان‌های بین‌المللی، می‌تواند به عدم موفقیت همکاری‌های منطقه‌ای منجر شود. اگر تصمیم‌گیری‌ها به صورت متمرکز و بدون در نظر گرفتن دیدگاه‌ها و منافع تمامی ذینفعان انجام شود، احتمال بروز مخالفت‌ها و عدم همکاری افزایش می‌یابد. همچنین، فقدان آگاهی و حمایت عمومی از برنامه‌های همکاری منطقه‌ای می‌تواند چالش‌برانگیز باشد، زیرا بدون حمایت مردم، اجرای مؤثر این برنامه‌ها دشوار خواهد بود.

- **تأثیر منافع ملی و ملاحظات حاکمیتی:** کشورها ممکن است در همکاری‌های منطقه‌ای، ملاحظات مربوط به منافع ملی و حاکمیت خود را در اولویت قرار دهند و از پذیرش تعهدات الزام‌آور یا از دست دادن کنترل بر منابع خود اجتناب کنند. این مسئله می‌تواند به ویژه در مورد منابع طبیعی استراتژیک، مانند منابع آب و انرژی، که برای توسعه اقتصادی و امنیت ملی کشورها حیاتی هستند، چالش‌برانگیز باشد.

مدل مدیریت زیست محیطی در شرکت فولاد مبارکه اصفهان

بخش سوم: نقش دیپلماسی محیط زیست در تقویت همکاری منطقه‌ای

دیپلماسی محیط زیست نقش مهمی در پیشبرد همکاری‌های منطقه‌ای ایفا می‌کند. این رویکرد شامل استفاده از ابزارهای دیپلماتیک برای حل مسائل زیست‌محیطی فرامرزی، ایجاد اعتماد بین کشورها، تسهیل مذاکرات و توافقات، و ترویج اقدامات مشترک است. در واقع، دیپلماسی محیط زیست به عنوان یک پل ارتباطی بین کشورها عمل می‌کند و به آن‌ها کمک می‌کند تا در مورد مسائل پیچیده و حساس زیست‌محیطی به تفاهم و همکاری دست یابند.

- **ابزارهای دیپلماتیک:** دیپلماسی محیط زیست از طیف گسترده‌ای از ابزارها برای دستیابی به اهداف خود استفاده می‌کند. این ابزارها شامل موارد زیر است:
  - **مذاکرات دوجانبه و چندجانبه:** مذاکرات بین دو یا چند کشور برای حل مسائل زیست‌محیطی خاص.
  - **معاهدات و توافقنامه‌های بین‌المللی:** اسناد حقوقی الزام‌آور که چارچوبی را برای همکاری‌های زیست‌محیطی بین کشورها فراهم می‌کنند.
  - **میانجیگری و تسهیلگری:** کمک به کشورها برای حل اختلافات زیست‌محیطی از طریق مذاکره و مصالحه.
  - **رایزنی و تبادل نظر:** برگزاری نشست‌ها و کنفرانس‌ها برای تبادل اطلاعات، تجربیات، و دیدگاه‌ها در مورد مسائل زیست‌محیطی.
  - **دیپلماسی علمی:** استفاده از دانش و تخصص علمی برای اطلاع‌رسانی به سیاست‌گذاران و تسهیل تصمیم‌گیری‌های زیست‌محیطی.

○ **دیپلماسی عمومی:** افزایش آگاهی عمومی در مورد مسائل زیست‌محیطی و ترویج رفتار مسئولانه زیست‌محیطی.

- **ایجاد اعتماد و تسهیل مذاکرات:** دیپلماسی محیط زیست با ایجاد فضایی از اعتماد و تفاهم، کشورها را تشویق به گفت‌وگو و مذاکره در مورد مسائل زیست‌محیطی مشترک می‌کند. این رویکرد به کشورها کمک می‌کند تا اختلافات خود را کنار بگذارند، منافع مشترک خود را شناسایی کنند، و به راه‌حل‌های برد-برد دست یابند. دیپلماسی فعال می‌تواند با برگزاری نشست‌های منظم، ایجاد کانال‌های ارتباطی، و تسهیل تبادل اطلاعات، به ایجاد اعتماد بین کشورها کمک کند.
- **توسعه توافقات بین‌المللی:** دیپلماسی فعال می‌تواند منجر به تدوین و امضای توافقات و معاهدات منطقه‌ای و بین‌المللی شود که چارچوبی قانونی برای همکاری‌های زیست‌محیطی فراهم می‌کنند. این توافقات می‌توانند اهداف مشخصی را تعیین کنند، تعهداتی را برای کشورها ایجاد کنند، و سازوکارهایی را برای اجرا و نظارت بر عملکرد کشورها ایجاد کنند. دیپلماسی محیط زیست با فراهم کردن زمینه برای مذاکرات، ارائه پیش‌نویس توافقات، و جلب حمایت سیاسی کشورها، نقش مهمی در توسعه این توافقات ایفا می‌کند.
- **ترویج اقدامات مشترک:** دیپلماسی محیط زیست کشورها را به اجرای پروژه‌های مشترک، تبادل فناوری و دانش، و هماهنگی سیاست‌ها برای مقابله مؤثر با چالش‌های زیست‌محیطی تشویق می‌کند. این رویکرد می‌تواند به کشورها کمک کند تا منابع خود را به طور مؤثرتری به کار گیرند، از تجربیات یکدیگر بیاموزند، و اقدامات خود را برای دستیابی به اهداف مشترک هماهنگ کنند. دیپلماسی محیط زیست با سازماندهی کنفرانس‌ها و کارگاه‌ها، ایجاد شبکه‌های همکاری، و تسهیل دسترسی کشورها به منابع مالی و فنی، نقش مهمی در ترویج این اقدامات مشترک ایفا می‌کند.

بخش چهارم: راهکارهای تقویت همکاری منطقه‌ای در حکمرانی محیط زیست

برای تقویت همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه حکمرانی محیط زیست، می‌توان از راهکارهای زیر بهره گرفت:

- **تأسیس یا تقویت سازمان‌های منطقه‌ای کارآمد:** ایجاد یا تقویت سازمان‌های منطقه‌ای با مأموریت مشخص در زمینه محیط زیست، اختیارات لازم برای هماهنگی و نظارت، و منابع مالی و انسانی کافی، می‌تواند نقش مهمی در تسهیل همکاری‌ها ایفا کند. این سازمان‌ها می‌توانند به عنوان مراکزی برای تبادل اطلاعات، تدوین سیاست‌های منطقه‌ای، اجرای برنامه‌های مشترک، و نظارت بر عملکرد کشورها عمل کنند. برای مثال، اتحادیه اروپا با ایجاد نهادهای مختلف زیست‌محیطی، مانند آژانس محیط زیست اروپا، نقش مهمی در هماهنگی سیاست‌های زیست‌محیطی کشورهای عضو ایفا می‌کند.
- **تدوین و امضای توافقات و معاهدات منطقه‌ای:** تدوین و امضای توافقات و معاهدات الزام‌آور در زمینه‌های مختلف زیست‌محیطی، با در نظر گرفتن منافع و ظرفیت‌های متفاوت کشورها، می‌تواند چارچوبی قانونی برای همکاری‌های منطقه‌ای فراهم کند. این توافقات می‌توانند استانداردهای زیست‌محیطی را تعیین کنند،

تعهداتی را برای کشورها ایجاد کنند، و سازوکارهایی را برای حل اختلافات و اجرای مؤثر برنامه‌ها ایجاد کنند. برای مثال، کنوانسیون حفاظت از محیط زیست دریای بالتیک (HELCOM) یک توافق منطقه‌ای موفق است که کشورهای حاشیه دریای بالتیک را برای حفاظت از این اکوسیستم ارزشمند گرد هم آورده است.

- **تبادل اطلاعات، دانش، و فناوری:** ایجاد سازوکارهای منظم برای تبادل اطلاعات علمی، داده‌های زیست‌محیطی، تجربیات موفق، و فناوری‌های نوین بین کشورهای منطقه می‌تواند به ارتقای ظرفیت‌ها و اثربخشی اقدامات کمک کند. این تبادل می‌تواند از طریق ایجاد شبکه‌های اطلاعاتی، برگزاری کارگاه‌ها و کنفرانس‌ها، و تسهیل دسترسی کشورها به منابع اطلاعاتی انجام شود. برای مثال، ایجاد یک سیستم منطقه‌ای پایش آلودگی هوا، می‌تواند به کشورهای عضو کمک کند تا اطلاعات دقیق و به موقع در مورد کیفیت هوا به دست آورند و اقدامات مناسب را برای کاهش آلودگی انجام دهند.

- **اجرای پروژه‌های مشترک و سرمایه‌گذاری‌های منطقه‌ای:** تعریف و اجرای پروژه‌های مشترک در زمینه‌هایی مانند مدیریت منابع آب، حفاظت از تنوع زیستی، توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، و مقابله با آلودگی، می‌تواند همکاری‌های عملی و ملموسی را ایجاد کند. این پروژه‌ها می‌توانند به کشورها کمک کنند تا منابع خود را به طور مؤثرتری به کار گیرند، از تجربیات یکدیگر بیاموزند، و منافع مشترکی را به دست آورند. جذب سرمایه‌گذاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای این پروژه‌ها نیز حائز اهمیت است. برای مثال، اجرای یک پروژه مشترک برای احیای یک تالاب منطقه‌ای، می‌تواند به حفظ تنوع زیستی، بهبود کیفیت آب، و توسعه گردشگری پایدار در منطقه کمک کند.

- **تقویت ظرفیت‌سازی و آموزش:** برگزاری برنامه‌های آموزشی و تبادل کارشناس برای ارتقای دانش و مهارت‌های متخصصان محیط زیست در کشورهای منطقه، می‌تواند به تقویت ظرفیت‌های ملی و منطقه‌ای برای مقابله با چالش‌های زیست‌محیطی کمک کند. این برنامه‌ها می‌توانند به تقویت توانایی کشورها در زمینه تدوین و اجرای سیاست‌های زیست‌محیطی، نظارت بر عملکرد صنایع، و مشارکت دادن مردم در تصمیم‌گیری‌های زیست‌محیطی کمک کنند.

- **مشارکت فعال تمامی ذینفعان:** ایجاد بسترهای مناسب برای مشارکت سازمان‌های غیردولتی، بخش خصوصی، جوامع محلی، و سایر ذینفعان در فرآیندهای تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌های همکاری منطقه‌ای ضروری است. این مشارکت می‌تواند به افزایش شفافیت، پاسخگویی، و مشروعیت تصمیم‌گیری‌ها کمک کند، و از بروز مخالفت‌ها و عدم همکاری جلوگیری کند. افزایش آگاهی عمومی در مورد مسائل زیست‌محیطی و ترویج رفتار مسئولانه زیست‌محیطی نیز از اهمیت بالایی برخوردار است.

- **استفاده از دیپلماسی محیط زیست:** بهره‌گیری فعال از ظرفیت‌های دیپلماسی محیط زیست برای حل اختلافات، ایجاد اعتماد، ترویج همکاری‌های زیست‌محیطی، و پیشبرد اهداف مشترک در سطح منطقه بسیار مهم است. این امر شامل برگزاری نشست‌ها، مذاکرات، و رایزنی‌های منظم بین مقامات دولتی، دیپلمات‌ها، و

کارشناسان زیست‌محیطی، تدوین و اجرای توافقنامه‌های دوجانبه و چندجانبه، و استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی برای تسهیل همکاری‌ها می‌شود.

- **پیوند با چارچوب‌های بین‌المللی:** همکاری‌های منطقه‌ای باید با چارچوب‌های بین‌المللی حکمرانی محیط زیست، مانند کنوانسیون‌های بین‌المللی و اهداف توسعه پایدار، همسو بوده و از حمایت سازمان‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی بهره‌مند شود. این امر می‌تواند به تقویت همکاری‌های منطقه‌ای، افزایش دسترسی کشورها به منابع مالی و فنی، و ارتقای اثربخشی اقدامات زیست‌محیطی کمک کند.

نتیجه‌گیری

حکمرانی مؤثر محیط زیست در سطح منطقه نیازمند عزم و اراده جمعی، تعهد سیاسی، و همکاری عملی بین کشورهای منطقه است. چالش‌های زیست‌محیطی مرز نمی‌شناسند و مقابله با آن‌ها تنها از طریق رویکردهای مشترک و هماهنگ امکان‌پذیر است. در این راستا، دیپلماسی محیط زیست با ایفای نقش محوری خود می‌تواند به عنوان ابزاری کارآمد در جهت تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و دستیابی به اهداف مشترک مورد استفاده قرار گیرد.

حفاظت از محیط زیست یک مسئولیت مشترک است و همکاری منطقه‌ای نه تنها یک ضرورت بلکه یک فرصت برای دستیابی به توسعه پایدار و تضمین آینده‌ای بهتر برای نسل‌های کنونی و آینده است. تقویت همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه حکمرانی محیط زیست، نیازمند تلاش‌های هماهنگ و مستمر از سوی تمامی ذینفعان، از جمله دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های غیردولتی، بخش خصوصی، و جوامع محلی است.

امیدوارم این نشست بتواند زمینه‌ساز گفت‌وگوهای سازنده و اقدامات عملی برای تقویت همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه حکمرانی محیط زیست شود. از توجه شما سپاسگزارم و آماده شنیدن نظرات و دیدگاه‌های شما هستم.